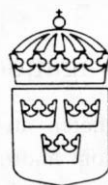

Förslag till riksdagen

1987/88:24

Fullmäktiges i riksbanken förslag angående
10 000-kronorssedeln

Förs.
1987/88:24

Dnr 88-078-002

1 Sammanfattning

I denna skrivelse framlägger fullmäktige i riksbanken förslag till lagstiftning varigenom gällande 10 000-kronorssedel förklaras upphöra vara lagligt betalningsmedel den 31 december 1991. Det huvudsakliga skälet till förslaget är sedelns brister ur säkerhetssynpunkt.

2 Gällande ordning

Enligt 8 § riksbankslagen (1934:437) är riksbanken skyldig att ge ut sedlar på 100 kr. och 1 000 kr. (första stycket) medan riksbanken får, om fullmäktige finner det lämpligt, ge ut sedlar på 5, 10, 50, 500 och 10 000 kr. (andra stycket). Fullmäktige har sålunda givits befogenhet att efter en lämplighetsbedömning avgöra huruvida sedlar på 10 000 kr. skall ges ut. I förslaget till ny riksbankslag (prop. 1986/87:143) föreslås denna befogenhet utvidgas att gälla alla valörer (6 §).

Sedlar i 10 000-kronorsvalör har endast tryckts vid två tillfällen, åren 1939 och 1958. Den första typen upphörde att vara lagligt betalningsmedel vid 1987 års utgång [lagen (1982:1161) om vissa äldre sedlar]. Den senare typen trycktes vid introduktionen av sedeln i en mycket stor upplaga. Nytryck har ej skett och när under 1985 behov härav uppkom, beslöt fullmäktige den 22 december 1985 att inte göra någon ytterligare beställning av sedeln. Avsikten var att utgivningen av sedeln skulle upphöra när inneliggande lager tar slut. Fullmäktiges beslut har medfört att sedan något år sedeln inte kan lämnas ut i det antal som postverket och bankerna rekvirerar den.

3 Skyddet mot förfalskningar

Den 30 år gamla 10 000-kronorssedeln har inte samma säkerhetslement som moderna sedlar, och den är därmed lättare att förfalska än dessa.

Under våren 1988 har uppmärksammats att förfalskade 10 000-kronorssedlar förekommer. Förfalskningarna är välgjorda och på grund av påtalade säkerhetsbrister svåra att upptäcka. Frågan bör därmed ställas om 10 000-kronorssedeln bör dras in.

När möjligheten att ge ut sedlar på 10 000 kr. infördes genom lagen (1938:308) om ändring i riksbankslagen skedde detta väsentligen för att underlätta för affärsbankerna att utföra vissa större betalningar sig emellan. För bankernas del finns inte längre några sådana önskemål. Större betalningar dem emellan utförs nu med andra tekniker. Inte heller allmänheten bedömes ha några praktiska beaktansvärda behov av sedlar i denna valör. Då fullmäktige 1985 bestämde sig för att ej låta nytrycka 10 000-kronorssedeln, var därför avsikten att låta denna valör försvinna allteftersom dessa sedlar tas ur cirkulation. I detta sammanhang skall också framhållas att en högsta sedelvalör om 1 000 kr. snarare ligger över än under genomsnittet vid en jämförelse med övriga nordiska länder, länderna inom EG, Schweiz och USA (bilaga 1). Tveksamheten till högre sedelvalörer hänger också samman med att rent kriminella transaktioner underlättas om dessa valörer finns tillgängliga.

Att 10 000-kronorssedeln skulle försvinna som valör har sålunda sedan länge varit avsikten. Däremot var tanken att de sedlar som var i omlopp alltså skulle gälla som betalningsmedel liksom att riksbanken, när 10 000-kronorssedlar återströmmade till banken, skulle ge ut dem igen. De inträffade förfalskningarna talar emellertid för att 10 000-kronorssedeln snarast bör försvinna ur omlopp. Även om det är en extraordinär åtgärd att genom särskild lagstiftning beta en enskild sedel dess karaktär av betalningsmedel, bör därför enligt fullmäktiges mening så ske i detta fall. Med hänsyn till sedelns begränsade användning är ej heller några beaktansvärda olägenheter att förvänta på grund härav.

Hur lång inlösningstid som bör väljas är en avvägningsfråga. För de sedlar som demonetiserades genom 1982 års lag om vissa äldre sedlar gällde en preskriptionstid om fem år. Risken för förfalskningar talar emellertid för en kortare preskriptionstid beträffande 10 000-kronorssedeln, lämpligen tre år. Visserligen kan befaras, att en del 10 000-kronorssedlar ligger i värdegömmor och kanske kommer fram vid dödsboutredningar eller andra inventeringar först efter utgången av en så pass kort preskriptionstid. Rättsförluster på grund härav bör emellertid kunna undvikas genom att fullmäktige tillämpar en generös praxis vid utövning av den fullmäktige medgivna rätten att lösa in sedlar som upphört att vara lagligt betalningsmedel (2 § 2 mom. andra stycket bankreglementet och 8 § andra stycket förslaget till ny riksbankslag). Fullmäktige förordar därför en preskriptionstid om tre år.

5 Hemställan

Förs. 1987/88:24

Fullmäktige i riksbanken föreslår riksdagen att anta ett inom riksbanken upprättat förslag till lag om äldre sedlar på tiotusen kronor (bilaga 2).

Stockholm den 26 maj 1988

På Fullmäktiges vägnar:

Erik Åsbrink

Hanna Ericson

Utdrag ur fullmäktiges protokoll den 26 maj 1988

Närvarande: Erik Åsbrink ordförande, Olle Göransson vice ordförande, Bengt Dennis, Jan Bergqvist, Ingemar Eliasson, Karl Boo och Johan Gernandt

§ 2. 10 000-kronorssedeln

På förslag av Åke Gustafsson beslöt fullmäktige att till riksdagen avge skrivelse med förslag om att riksbankssedlar å tio tusen kronor skall upphöra att vara lagligt betalningsmedel den 31 december 1991.

Skrivelsens lydelse framgår av registraturet.

Ur protokollet:

Ann-Kristin Johnsson

De två högsta valörerna av cirkulerande sedlar i följande länders valutor

		Motvärde		Motvärde	
Belgien	Francs	1 000	SEK 170	Francs	5 000 SEK 850
Danmark	Kroner	500	SEK 465	Kroner	1 000 SEK 930
Eire	Pounds	20	SEK 190	Pounds	50 SEK 475
Finland	Markka	500	SEK 735	Markka	1 000 SEK 1 470
Frankrike	Francs	200	SEK 210	Francs	500 SEK 525
Grekland	Drachmai	1 000	SEK 45	Drachmai	5 000 SEK 225
Italien	Lire	50 000	SEK 240	Lire	100 000 SEK 480
Luxemburg	Francs	100	SEK 17	Francs	1 000 SEK 170
Nederländerna	Gulden	250	SEK 791	Gulden	1 000 SEK 3 164
Norge	Kroner	500	SEK 470	Kroner	1 000 SEK 940
Portugal	Escudos	1 000	SEK 44	Escudos	5 000 SEK 220
Schweiz	Francs	500	SEK 2 143	Francs	1 000 SEK 4 286
Spanien	Pesetas	5 000	SEK 265	Pesetas	10 000 SEK 530
Storbritannien	Pounds	20	SEK 214	Pounds	50 SEK 535
USA	Dollars	50	SEK 300	Dollars	100 SEK 600
Västtyskland	D.Mark	500	SEK 1 775	D.Mark	1 000 SEK 3 550

Kurs per 1988-03-07.

**Förslag till
Lag om äldre sedlar på tiotusen kronor**

Förs. 1987/88:24
Bilaga 2

utfärdad den 1988.

Enligt riksdagens beslut föreskrivs följande.

Av Sveriges riksbank utgivna sedlar på 10 000 kronor enligt kungörelsen (1958:582) om utgivande av nya riksbankssedlar å tio tusen kronor skall upphöra att vara lagligt betalningsmedel den 31 december 1991.

Om inlösen av sedlar som upphört att vara lagligt betalningsmedel finns bestämmelser i lagen (1988:0000) om Sveriges riksbank.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1989.